

ΓΝΩΣΤΑ ΚΑΙ ΑΓΝΩΣΤΑ

Γράφει ο Αντώνης Αμπατζής → ampandonis@gmail.com

Η ΣΗΜΕΡΙΝΗ ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ

Η σκοτεινή πλευρά της ευτυχίας (ΜΕΡΟΣ 2ο)

Το κείμενο που ακολουθεί είναι συνέχεια από την προηγούμενη εβδομάδα και αναφέρεται στην πραγματικότητα της σύγχρονης εποχής, στο ότι πλέον η Αυστραλία δεν είναι η χώρα που ήξεραν αλλά έχει αλλάξει αρκετά, πολλές φορές όχι προς το καλύτερο. Η ημέρα της Αυστραλίας προχθές και ας δούμε μερικές πτυχές αυτού του εικοικισμού. Γιατί για εικοικισμό πρόκειται. Και βέβαια την κυριαρχία την απέκτησαν οι λευκοί.

Την ίδια στιγμή οι Άγγλοι-Αυστραλοί απαλλάχθηκαν από το βάρος της βίαιης κατάκτησης και του αποκλεισμού των ιθαγενών και αυτό γιατί οι κυρίαρχοι λευκοί αποτελούν τη μόνη και ήδη δοκιμασμένη κοινωνική ομάδα που μπορεί να διασφαλίσει την εθνική συνοχή της χώρας. Από την άλλη, οι παλαιοί μετανάστες εξακολουθούν στην ουσία να παραμένουν αιώνια ξένοι, μιας και -ειδικά τα τελευταία 15 χρόνια- οι σχετικά νέες μεταναστευτικές κοινότητες (κυρίως μουσουλμάνοι) αντιμετωπίζονται καχύποπτα από την κυρίαρχη εθνικότητα ως οι εν δυνάμει επικίνδυνοι, τρομοκράτες, ανατρεπτικοί «αιώνια ξένοι».

Έτσι, φτάσαμε στο σημερινό σημείο όπου πολλοί Αυστραλοί απολαμβάνουν πλέον τα οφέλη της ασφαλούς, πλήρους απασχόλησης - αν και πλέον σημειώνονται ήδη ανησυχιακοί κραδασμοί. Και αυτό γιατί δεν βλέπουμε πια ουρές αυτοκινήτων των εργαζομένων που περιμένουν κάθε πρωί να περάσουν την πύλη του εργοστασίου. Δεν υπάρχουν πια εργοστάσια. Έχουν κλείσει ή έχουν μεταφερθεί στις χώρες της Νοτιοανατολικής Ασίας. Οι δημόσιες τράπεζες και οι επιχειρήσεις κοινής ωφέλειας έχουν αποχωρήσει από τη χώρα ή πρόκειται να αποχωρήσουν. Το συνδικαλιστικό κίνημα, που κάλυπτε κάποτε το ήμισυ του απασχολούμενου εργατικού δυναμικού και συναγωνιζόταν το κράτος για οικονομική εξουσία, ως επί το πλείστον βρίσκεται σε άτακτη υποχώρηση.

Η ασφάλιση, η πλήρης απασχόληση, οι διακοπές, η αναρρωτική άδεια και όλα αυτά, σε πολλούς κλάδους έχουν εξαλειφθεί ή τείνουν να εξαλειφθούν. Το όνειρο της εργατικής τάξης για ιδιοκατοίκηση, για κοινωνική άνοδο μέσω της απόκτησης φθηνής γης, ακόμα και ίσων εκπαιδευτικών ευκαιριών είναι υπό συζήτηση. Μέσα σε μόλις 30 χρόνια, η αυστραλιανή εργατική τάξη, με τα εργοστάσια και τα συνδικάτα, την ποιότητα των δημόσιων υπηρεσιών και των κοινοτήτων, έχει σχεδόν εξαφανιστεί. Και όλα αυτά συμβαίνουν γιατί η αυστραλιανή εργατική τάξη έχει ήδη σοβαρό πρόβλημα ταυτότητας.

Από την άλλη πλευρά, οι πολιτικοί και οι οικονομολόγοι που έφεραν την αυστραλιανή εργατική τάξη σ' αυτή την κατάσταση, τα ονομάζουν όλα αυτά «μεγάλη εποχή της οικονομικής μεταρρύθμισης». Δεν φοβούνται ποτέ να διατυμπανίζουν τις «επιτυχίες» τους. Όποιος ξέρει αγγλικά και μπορεί να μπει στους δικτυακούς τόπους εφημερίδων όπως η Australian Financial Review ή η The Australian, οποιαδήποτε ημέρα της εβδομάδας, μπορεί να το διαπιστώσει ξεκάθαρα αυτό. Ωστόσο, τίποτα από όλα αυτά δεν αντικατοπτρίζει την πλήρη αλήθεια.

Και η πλήρης αλήθεια είναι πιο δραματική, πιο ηθικά φορτωμένη και λιγότερο μονόπλευρη. Το διάστημα μεταξύ 1983 και 2015, η Αυστραλία έχει βιώσει όχι απλώς μια οικονομική μεταρρύθμιση, αλλά μια κοινωνική και οικονομική επανάσταση τόσο μεγάλη όσο ποτέ άλλοτε στην ιστορία της, η οποία βέβαια δεν έχει γίνει για καλό και από την άλλη πλευρά θα μπορούσε να είχε γίνει διαφορετικά. Αυτή είναι η αληθινή ιστορία της σύγχρονης αυστραλιανής πολιτικής, κοινωνικής και οικονομικής ιστορίας: εδώ συνέβη μια επανάσταση κατά την οποία τα μόνα θύματα είναι οι ίδιοι οι αυστραλοί.

Πριν από τρεις δεκαετίες, ο μέσος μισθός στην Αυστραλία ήταν 12 δολάρια την ώρα, για έναν υπάλληλο πλήρους απασχόλησης. Παρά το ότι η χώρα βρίσκεται σε τροχιά συνεχούς ανάπτυξης για σχεδόν ένα τέταρτο του αιώνα, οι δομικές αλλαγές στο εργατικό δυναμικό της χώρας έχουν οδηγήσει στην εμφάνιση μιας νέας τάξης χαμηλά αμειβόμενων εργατών.

Σε αυτούς μάλιστα αποδίδεται και το φαινόμενο της πτώσης των τιμών μίας σειράς από αγαθά και υπηρεσίες. Αυτό, ωστόσο, αποτελεί δίκαιο μαχαίρι, γιατί μπορεί οι χαμηλοί μισθοί να ευνοούν την ανταγωνιστικότητα της οικονομίας, την ίδια στιγμή, όμως, υπονομεύουν την εγχώρια ζήτηση και την ανάπτυξη. Οι εργοδότες μεταχειρίζονται πολλά μέσα για να μειώσουν το κόστος εργασίας, είτε προσλαμβάνοντας περισσότερους εργαζόμενους μερικής ή περιστασιακής απασχόλησης είτε εκπαιδευόμενους ή μετανάστες με προσωρινή βίζα. Ειδικότερα, στον τομέα της λιανικής πώλησης και της εστίασης, η τάση είναι να βασιζείται η αγορά στην εργασία χαμηλά αμειβόμενου δυναμικού. Υπάρχουν χιλιάδες καταγγελίες και παραδείγματα πάνω σε αυτά.

Πρόσφατα, η Αυστραλιανή Στατιστική Υπηρεσία έδωσε στη δημοσιότητα την εθνική έκθεση μισθών, η οποία καταγράφει τον χαμηλότερο ρυθμό ανάπτυξης στην ιστορία της: 0,5% για το πρώτο τρίμηνο του προηγούμενου έτους ή 2,1% μέχρι τον Ιούνιο.

Στην έρευνα του Ιουλίου καταγράφηκε πτώση 0,1% στην ανεργία, κυρίως λόγω της αύξησης της μερικής απασχόλησης, η οποία πλέον αφορά το 32% των εργαζομένων, δηλαδή έναν στους τρεις εργαζόμενους. Αυτή η αύξηση στη μερική απασχόληση γίνεται εις βάρος της πλήρους απασχόλησης.

Επιχειρώντας να διασκεδάσει τις εντυπώσεις, η ομοσπονδιακή κυβέρνηση, τόνισε ότι αυτό σημαίνει ότι η Αυστραλία έχει μία πιο ευέλικτη αγορά εργασίας, κάτι που είναι θετικό, τόσο για τους εργαζόμενους, όσο και για τους εργοδότες. Αυτή η πολιτική ευθυγραμμίζεται πλήρως με την θεωρία που θέλει τις εργασίες μερικής απασχόλησης και τις χαμηλότερα αμειβόμενες θέσεις ως καλύτερες από την ανεργία, ωστόσο δεν αγγίζει το κρίσιμο ερώτημα για τις επιπτώσεις που έχει αυτό στην αγοραστική δύναμη των εργαζομένων και την απειλή στη γενικότερη κατανάλωση που μπορεί να προκαλέσει στασιμότητα του ρυθμού ανάπτυξης της οικονομίας.

Επίσης, η Αυστραλία βρίσκεται στη μέση μιας κρίσης όσον αφορά την οικονομικά προσιτή στέγαση. Τα ενοίκια σε όλες σχεδόν τις πόλεις της Αυστραλίας είναι δυσβάσταχτα για τους χαμηλόμισθους. Αυτά έχουν εκτοξευθεί σε τέτοια ύψη ώστε μερικοί ενοικιαστές αναγκάζονται να πληρώνουν έως και το 85% του εισοδήματός τους για να μένουν κάπου!

Σύμφωνα με διάφορους φορείς και μελέτες έχει διαπιστωθεί ότι «οι μισθωτοί μεσαίων εισοδημάτων οδηγούνται σε κατάσταση στρες, καθώς τα υψηλά ενοίκια "μασούν" τα εισοδήματά τους που δεν μπορούν να αντισταθμίσουν την άνοδο του κόστους στέγασης. Κατά την τελευταία δεκαετία, τα ενοίκια στις πρωτεύουσες των Πολιτειών της χώρας έχουν αυξηθεί κατά 52%, αναγκάζοντας πολλούς ανθρώπους να μένουν έξω από τα κέντρα των πόλεων και στη δημιουργία τεράστιου στεγαστικού άγχους σε όσους μένουν σε αυτά.

Οι υψηλές τιμές του σπιτιού κάνουν την ιδιοκατοίκηση μη ρεαλιστικό όνειρο για πολλούς. Η μέση αναλογία των τιμών των κατοικιών στο εισόδημα στο Σίδνεϊ είναι εννέα προς ένα, σε σύγκριση με 6,2 προς ένα στη Νέα Υόρκη και 7,3 προς ένα στο Λονδίνο. Ακόμη και η Αδελαΐδα είναι πιο ακριβή από ό,τι η Νέα Υόρκη!

Κατά μέσο όρο, οι τιμές των κατοικιών φθάνουν τα \$995.804 στο Σίδνεϊ και τα \$726.962 στη Μελβούρνη. Πολλά νοικοκυριά έχουν ήδη τεράστια χρέη προς την εκπλήρωση του «αυστραλιανού ονείρου». Τα χρέη των στεγαστικών δανείων είναι πλέον 120% του ΑΕΠ της Αυστραλίας, το ψηλότερο ποσοστό στον βιομηχανικό κόσμο.

Δεν έχει αποκλειστεί το ενδεχόμενο ότι στο κοντινό μέλλον, η Αυστραλία ίσως αντιμετωπίσει κύμα κατασχέσεων σπιτιών και πτωχεύσεων, παρόμοιων με εκείνες στις ΗΠΑ και την Ευρώπη. Μιά μικρή αύξηση στα επιτόκια, τα οποία βρίσκονται σε ιστορικό χαμηλό, θα βάλει φωτιά σε χιλιάδες νοικοκυριά.

Δεν υπάρχει καμία αμφιβολία ότι οι στεγαστικές πολιτικές που δίνουν προτεραιότητα στους επενδυτές σε βάρος της ευημερίας των απλών ανθρώπων, έχουν πυροδοτήσει τη στεγαστική κρίση. Από τη δεκαετία του 1980, τα δύο από τα μεγάλα κόμματα της Αυστραλίας (Φιλελεύθεροι και Εργατικοί - τα οποία είναι και τα μόνα που εναλλάσσονται στην κυβέρνηση) έχουν εφαρμόσει πολιτικές με βάση τις οποίες μειώθηκαν τα φορολογικά έσοδα, αλλά ταυτόχρονα τροφοδοτήθηκε η κερδοσκοπία ακινήτων. Οι πολιτικές αυτές, ωστόσο, δεν είναι η πηγή της κρίσης. Η βασική αιτία είναι το γεγονός ότι η στέγαση αντιμετωπίζεται ως εμπόρευμα που πρέπει να αγοράζεται και να πωλείται, και όχι ως βασικό ανθρώπινο δικαίωμα.

Αυτά είναι μερικά από τα προβλήματα που αντιμετωπίζει η σύγχρονη αυστραλιανή κοινωνία, αν και όπως ειπώθηκε και πιο πάνω για 25 χρόνια η Αυστραλία έχει συνεχώς ανάπτυξη. Αν δεν είχε για κάποιο διάστημα τί θα γινόταν ή αν το θέσω σε μελλοντική βάση, αν προκύψει στο μέλλον; Αλλά καλύτερα να είμαστε αισιόδοξοι.